

Informatīvais ziņojums “Par iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas novērtējumu publiskas personas institūcijās”

1. Pamatojums un pašreizējās situācijas raksturojums

Ministru kabineta 2015.gada 14.jūlija sēdē tika apstiprinātas Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – Birojs) izstrādātās Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnes 2015.-2020.gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2015.gada 16.jūlija rīkojumu Nr.393 “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”) (turpmāk – Pamatnostādnes), kurā kā viena no būtiskākajām korupcijas un krāpšanas novēršanas un apkarošanas politikas prioritātēm ir *pārorientēt pretkorupcijas un krāpšanas apkarošanas politiku no ārējās kontroles, ko realizē kontroles institūcijas, uz resoru un institūciju iekšējo kontroli.*

Vienlaikus, lai sasniegtu korupcijas novēršanas un apkarošanas politikas virsmērķi, tiek izvirzīts sekojošs apakšmērķis: *izveidot un uzlabot tādu patstāvīgi darbojošos iekšējās kontroles sistēmu, kas maksimāli ierobežo korupcijas rašanās un finanšu līdzekļu, tai skaitā Eiropas Savienības un citu ārvalstu finanšu līdzekļu, izkrāpšanas iespējas valsts, pašvaldību vai privātajā sektorā.* Viens no šī apakšmērķa rīcības virzieniem ir *iekšējās kontroles sistēmas pilnveide, uzturēšana un uzraudzība valsts, pašvaldību institūcijās un kapitālsabiedrībās.*

Atbilstoši Pamatnostādņu 6.nodaļas „Uzdevumu un pasākumu plāns” 3.8.uzdevumam, *Birojam līdz 2015.gada 31.decembrim ir jāizstrādā informatīvais ziņojums par korupcijas riskam īpaši pakļauto institūciju iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas novērtējumu, balstoties uz kuru, sniegt rekomendācijas konstatēto korupcijas risku novēršanai, tai skaitā izstrādāt priekšlikumus Ministru kabineta noteikumu vai vadlīniju pilnveidošanai.*

Nemot vērā iepriekš minēto, Birojs nosūtīja vēstules visām ministrijām, visām pašvaldībām, Valsts kancelejai, Latvijas Bankai, Nacionālajai elektrisko plašsaziņu līdzekļu padomei, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai, Tiesībsarga birojam, Centrālajai vēlēšanu komisijai, Valsts kontrolei, Pārresoru koordinācijas centram, Ģenerālprokuratūrai, Satversmes tiesai, Satversmes aizsardzības birojam, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam ar lūgumu iesniegt Birojam informāciju par institūcijas iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu, izmantojot vēstules pielikumā

pievienoto „Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums” jautājumu tabulu. Pašvaldībām tika lūgts iesniegt informāciju par pašvaldības, tās izveidoto iestāžu (tajā skaitā speciālās ekonomiskās zonas), kapitālsabiedrību (kurā pašvaldība ir tās kapitāla daļu turētāja) un atvasināto publiskas personas institūciju, kuru valdē ir pašvaldības pārstāvis (ostas, brīvostas), iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu. Savukārt visām ministrijām un Valsts kancelejai tika lūgts iesniegt informāciju ne tikai par iestādes, bet arī par tās padotībā esošo iestāžu iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Birojs šajā informatīvajā ziņojumā sniedz institūciju iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas apkopotās informācijas novērtējumu, balstoties uz kuru tiek sniegti priekšlikumi Ministru kabineta noteikumu projekta par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijās (Ministru kabineta 2015.gada 13.oktobra sēdes protokola Nr.54 35.§ “Informatīvais ziņojums “Par Konceptijā par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās” ietvertā risinājuma 3.variantā minēto uzdevumu īstenošanas gaitu” 2.punkts¹) izstrādei.

Vienlaikus, izvērtējot Biroja rīcībā esošo informāciju par 2013., 2014. un 2015.gadu, sniedzam izvērtējumu, kuru institūciju (valsts, pašvaldību vai publiskas personas kapitālsabiedrību) valsts amatpersonas visvairāk pārkāpj likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” normas, kā arī identificējam Birojā uzsāktajos kriminālprocesos iesaistītās institūcijas t.i. kādu institūciju amatpersonu darbībā tika konstatēti noziedzīgi nodarījumi.

Šā informatīvajā ziņojuma ietvaros „korupcijas riskam īpaši pakļautās institūcijas” tiek vērtētas publiskas personas institūcijas, kurās ir korupcijas riskam pakļautie amati. Savukārt atbilstoši Konceptijā par korupcijas risku samazināšanu valsts pārvaldes iestādēs un pašvaldībās (apstiprināta ar Ministru kabineta 2012.gada 13.februāra rīkojumu Nr.72) secinātajam, par korupcijas riskam pakļautiem amatiem uzskatāmi amati, kuros var rasties situācija, ka tiks piedāvāts vai pieprasīts kukulis vai iestādes amatpersona var izmantot savu dienesta stāvokli savās, radnieku, savu darījuma partneru vai citu personu interesēs, tādējādi realizējot amata pilnvaras interešu konflikta situācijās vai, veicot koruptīvas

¹ 2. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam:

2.1. līdz 2016. gada 31. decembrim sagatavot likumprojektu par grozījumiem likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", papildinot likuma 20. pantu ar deleģējumu Ministru kabinetam izdot noteikumus par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā;

2.2. sešu mēnešu laikā pēc šā protokollēmuma 2.1. apakšpunktā minētā likumprojekta stāšanās spēkā sagatavot un iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā noteikumu projektu par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā.

darbības. Jāņem vērā, ka korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās varbūtība ir liela, ja darbinieka amata pilnvaras ir saistītas ar šādām funkcionālajām jomām:

- privātpersonu darbības uzraudzība vai kontrole, it īpaši komercdarbības jomā, nonākot tiešā saskarsmē ar privātpersonu, kā arī veicot privātpersonu darbības uzraudzību un kontroli ārpus iestādes;
- rīcība ar publiskas personas institūcijas finanšu līdzekļiem un mantu, tai skaitā amata pienākumu izpildi publisko iepirkumu, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja iepirkuma un publiskās privātās partnerības jomā, lēmumu par lielu materiālu vērtību sadali, pārdali, atsavināšanu vai izlietojumu, mantas atsavināšanu vai iznomāšanu, iegūšanu īpašumā;
- darbības ar skaidru naudu;
- citu privātpersonu saistošu lēmumu sagatavošana un pieņemšana (administratīvie akti, it īpaši, atļauju, licenču, sociālās palīdzības un citu tiesību piešķiršana), nodokļu un nodevu administrēšana;
- izmeklēšanas un sodīšanas pilnvaru realizācija, izlūkošanas, pretizlūkošanas vai operatīvās darbības veikšana;
- rīcība ar valsts noslēpumu saturošu informāciju un rīcība ar ierobežotas pieejamības informāciju;
- normatīvo aktu izstrāde un pieņemšana.

Korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās varbūtība ir liela, ja pildot korupcijas vai interešu konflikta riskam pakļautā amata pienākumus:

- amatpersonai ir iespēja rīkoties vienpersoniski, tai skaitā pienākumu izpildē nav nodrošināta atbildības dalīšana, nošķirot lēmuma sagatavošanu no lēmuma pieņemšanas;
- amatpersonai ir piešķirta rīcības brīvība;
- veiktās darbības netiek dokumentētas t.i., noformētas rakstiski un to veikšanas pamatojumu nav iespējams pārbaudīt;
- nepastāv vai ir maz iespējama pēckontrole;
- nav paredzēta atbildība par pieļaujamajiem pārkāpumiem;
- netiek veikta vai nav iespējama video novērošana vai audio ieraksta veikšana;
- funkciju īstenošana notiek ārpus institūcijas.

1.1. Lēmumu par konstatētiem likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” pārkāpumiem analīze

Saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksa septiņpadsmitās nodaļas 214.²pantu Birojs izskata ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.⁶ pantā (ja pārkāpumu izdarījusi politiskā organizācija (partija)), 166.²⁸–166.³¹, 166.³³, 166.³⁴ pantā un 204.² panta otrajā, trešajā un ceturtajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas.

Kontrolējot likuma „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk – Interešu konflikta likums) izpildi un valsts amatpersonām noteikto ierobežojumu ievērošanu, Birojs pārbauda valsts amatpersonu deklarācijās norādītās ziņas un izvērtē iedzīvotāju iesniegumos un sūdzībās minētos faktus, citu institūciju sniegto informāciju, kā arī citu Biroja rīcībā esošo informāciju.

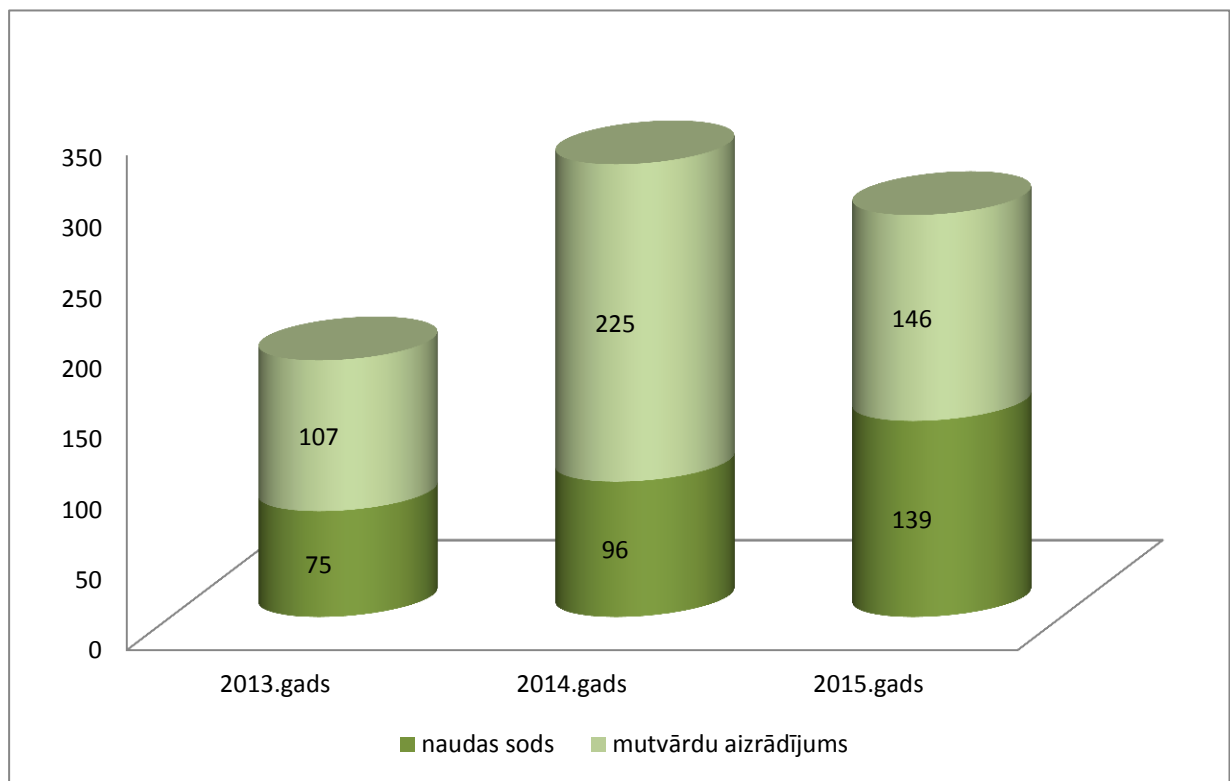
Izvērtējot valsts amatpersonas pārkāpumu par Interešu konflikta likuma normu neievērošanu, tiek pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanu vai, gadījumos, ja pārkāpums mazsvarīgs, neuzsākšanu, izsakot mutvārdu aizrādījumu. Visbiežāk pārkāptās Interešu konflikta likuma normas ir sekojošas:

- amata savienošanas ierobežojumu pārkāpšana (7.p.);
- funkciju veikšana interešu konflikta situācijā (11.p.);
- ierobežojumu, kuri paredzēti rīcībai ar valsts vai pašvaldības mantu, pārkāpšana (18.p.);
- komercdarbības ierobežojumu pārkāpšana (10.p.).

Nosakot sodu, tiek izvērtēts, vai nodarījums ir nebūtisks, būtisks, mazāk smags vai smags un atbilstoši tam ir jānosaka soda bāze. Nosakot soda bāzi, galvenais kritērijs ir pārkāpuma raksturs. Mutvārdu aizrādījumu, izskatot administratīvo pārkāpumu, izsaka gadījumos, kad pārkāpums ir maznozīmīgs, piemēram, ja amata savienošana ir pieļaujama, saņemot rakstisku iestādes vadītāja atļauju un, ja tā nav radījusi interešu konfliktu un uz pārkāpuma izskatīšanas brīdi amatu savienošana neturpinās.

Apkopojot Biroja rīcībā esošo informāciju, norādām, ka Birojs 2013.gadā ir pieņēmis lēmumus piemērot sodu vai izteikt mutvārdu aizrādījumu par konstatētiem Interešu konflikta likuma pārkāpumiem (turpmāk – lēmumi) 182 valsts amatpersonai, 2014.gadā jau 321 valsts amatpersonai un 2015.gadā 285 valsts amatpersonām (skat. 1.1.attēlu).

1.1. attēls **Biroja pieņemtie lēmumi par konstatētiem Interēšu konflikta likuma pārkāpumiem laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam**

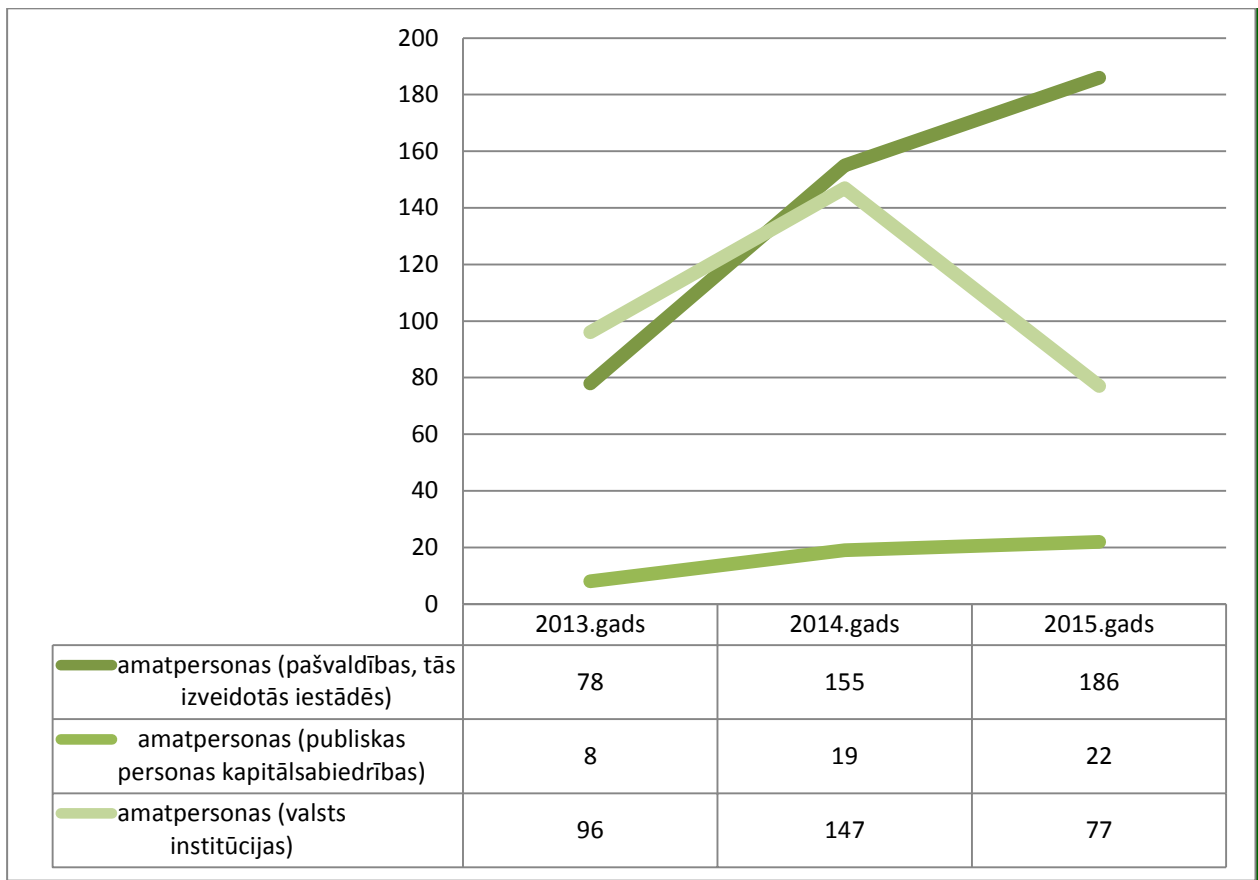

Apkopotā informācija liecina, ka laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam, katru gadu, Biroja pieņemto lēmumu skaits par konstatētiem Interēšu konflikta likuma pārkāpumiem izteikt mutvārdu aizrādījumu ir lielāks par lēmumu skaitu piemērot naudas sodu.

Vēršam uzmanību, ka 2013.gadā par pārkāpumiem Interēšu konflikta likumā noteikto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu, Birojs pieņēma lēmumus (uzliekot naudas sodu vai izsakot mutvārdu aizrādījumu) par:

- 96 valsts amatpersonām, kuras ieņem amatus valsts institūcijās, kas ir par 19 valsts amatpersonām vairāk nekā 2015.gadā;
- 78 valsts amatpersonām, kuras ieņem amatus pašvaldībās, tās izveidotajās iestādēs un ostās (par 108 valsts amatpersonām mazāk nekā 2015.gadā);
- 8 valsts amatpersonām, kuras ieņem amatus kapitālsabiedrībās (par 14 valsts amatpersonām mazāk nekā 2015.gadā) (skat. 1.2.attēls).

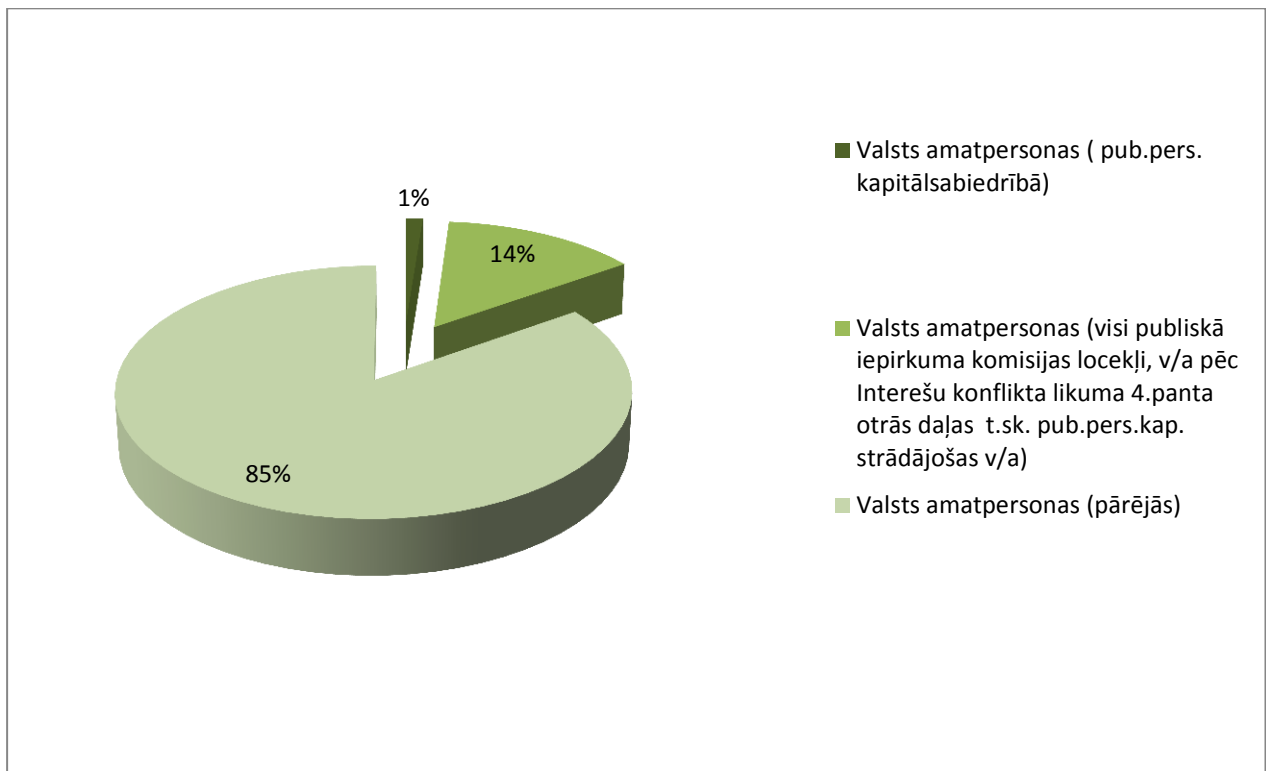
1.2.attēls Valsts amatpersonu skaits, kuru darbībās tika konstatēti Interesešu konflikta likuma normu pārkāpumi

Analizējot apkopoto informāciju tiek konstatēts, ka kopš 2013.gada pieaug publiskas personas kapitālsabiedrībās, pašvaldībās un to izveidotajās iestādēs strādājošo valsts amatpersonu skaits, kuru darbībās tika konstatēti Interesešu konflikta likuma normu pārkāpumi un ir piemērots naudas sods vai izteikts mutvārdu aizrādījums.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka informatīvajā ziņojumā analizētais pārkāpumus pieļāvušo valsts amatpersonu skaita sadalījums (pēc institūcijām, kurās valsts amatpersona ieņem amatu) noteiktā laika periodā nav salīdzināms savā starpā, jo, piemēram, valsts amatpersonas, kuras ieņem amatus publiskas personas kapitālsabiedrībās ir salīdzinoši mazāk nekā valsts amatpersonas, kuras ir nodarbinātas citās institūcijās (skat. 1.3.attēls).

1.3. attēls Valsts amatpersonu skaits (%), kuras ieņem amatus publiskas personas kapitālsabiedrībās (2015.gada 31.decembris)

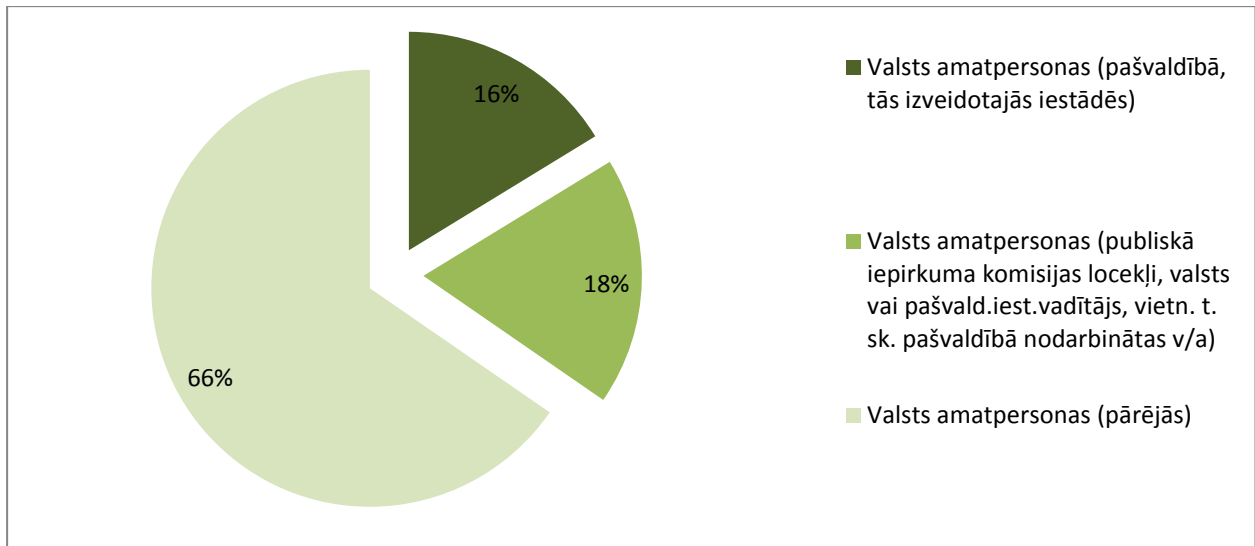
Atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta datu bāzē “VADIS” (Valsts amatpersonu deklarāciju informācijas sistēma) norādītai informācijai pēc stāvokļa 2015.gada 31.decembrī Latvijā pavisam kopā ir 56 953 valsts amatpersonas. Saskaņā ar šo datu bāzi 701 valsts amatpersona ir publiskas personas kapitālsabiedrības valdes vai padomes locekļi, publiskas personas kapitāla daļu turētāja pārstāvji. Kā arī daļa no norādītā kopējā publiskā iepirkuma komisijas locekļu skaita un daļa no citām valsts amatpersonām, kuras saskaņā ar Interesešu konflikta likuma 4.panta otro daļu (daļa no 7984 valsts amatpersonām), ir valsts amatpersonas un, kuras ieņem amatus publiskas personas kapitālsabiedrībās. No iepriekš minētā izriet, ka publiskas personas kapitālsabiedrībās strādājošās valsts amatpersonas nepārsniedz 15% no kopējā valsts amatpersonu skaita.

Vienlaikus, vēršam uzmanību, ka Birojs laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam ir pieņēmis lēmumus izteikt mutvārdu aizrādījumus vai piemērot naudas sodus valsts amatpersonām, kuras ir publiskas personas kapitālsabiedrības valdes vai padomes locekļi.

Papildus norādām, ka 16% valsts amatpersonu no kopējā amatpersonu skaita un daļa no 1.4.attēlā norādītajiem 18% valsts amatpersonu ir pašvaldībā un tās iestādēs strādājošās amatpersonas. Proti, no kopējā valsts amatpersonu skaita

valstī, pašvaldībā strādājošo valsts amatpersonu skaits nav lielāks par 34% (skat.1.4.attēls).

1.4. attēls Valsts amatpersonu skaits (%), kuras ieņem amatus pašvaldībās un tās izveidotajās iestādēs (2015.gada 31.decembris)

Tātad neskatoties uz to, ka kopējais valsts amatpersonu skaits, kuras ieņem amatus pašvaldībās un tās izveidotajās iestādēs ir salīdzinoši neliels, Biroja pieņemto lēmumu administratīvo pārkāpumu lietās skaits par šīm personām ir vislielākais.

Secinājumi:

- Kopš 2013.gada ir palielinājies Biroja pieņemto lēmumu skaits (par konstatētiem Interesu konflikta likuma pārkāpumiem) piemērot naudas sodu vai izteikt mutvārdu aizrādījumu valsts amatpersonām, kuras ieņem amatus pašvaldībās un tās izveidotajās iestādēs, kā arī publiskas personas kapitālsabiedrībās.

Uzskatām, ka samazināt iepriekš minēto personu skaitu, kuras pārkāpj Interesu konflikta likumā noteiktos ierobežojumus, var nodrošinot izglītošanas pasākumus par ētiku un Interesu konflikta likuma normu skaidrojumu gan sadarbībā ar Biroju, gan pašām institūcijām sagatavojot speciālistus, kuri varētu nodrošināt apmācības savās institūcijās, kā arī pastiprinot iekšējās kontroles pasākumus interešu konflikta novēršanai publiskas personas institūciju iekšienē.

- Laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam ir pieaudzis Biroja pieņemto lēmumu skaits par konstatētiem Interesu konflikta likuma pārkāpumiem, piemērojot naudas sodu.

Biroja ieskatā mazināt valsts amatpersonu skaitu, kuru darbībā tiek konstatēti Interesu konflikta likuma normu pārkāpumi, var katrā institūcijā:

- ieviešot iekšējās kontroles mehānismus interešu konflikta novēršanai, tādējādi nodrošinot, ka valsts amatpersonas nerealizē amata pilnvaras interešu konflikta situācijā;
- iekšējos normatīvos aktos nosakot kārtību, kādā publiskas personas institūcijās strādājošās valsts amatpersonas paziņo par savu atrašanos interešu konflikta situācijā (atbilstoši Interesu konflikta likuma 21.pantam), nosakot institūcijā atbildīgās valsts amatpersonas par interešu konflikta novēršanu, kā arī nosakot kārtību, kādā interešu konflikta situācijā esošās valsts amatpersonas funkcijas tiek deleģētas citai valsts amatpersonai izpildei;
- iekšējos normatīvajos aktos nosakot amatu savienošanas atļaujas izsniegšanas kārtību institūcijā, tajā skaitā paredzot periodisku šo atļauju pārskatīšanas kārtību, lai konstatētu, vai nav mainījušies tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri pastāvēja atļaujas izsniegšanas brīdī, un vai joprojām valsts amatpersonai konkrētā amatu savienošana nerada interešu konfliktu, vai tā nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.

1.2. Birojā uzsāktie kriminālprocesi

Norādām, ka Birojā 2013.gadā tika uzsākti 33 kriminālprocesi, no kuriem:

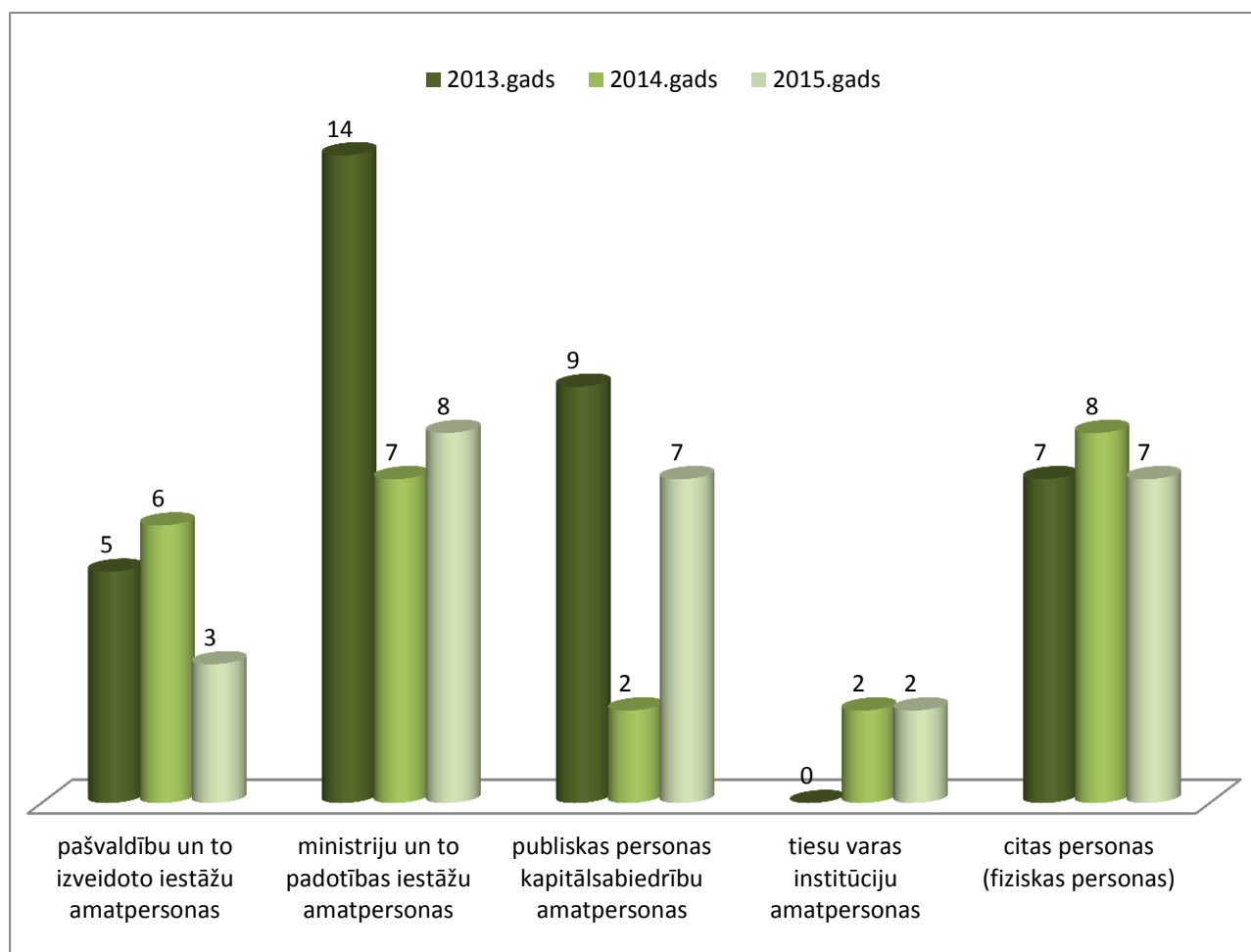
- 5 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību pašvaldībās un to izveidotajās iestādēs;
- 14 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību ministrijās un to padotības iestādēs;
- 9 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību publiskas personas kapitālsabiedrībās;
- 7 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem privātajā sektorā.

Savukārt 2015.gadā Birojā tika uzsākti 27 kriminālprocesi (par 2 kriminālprocešiem vairāk nekā 2014.gadā) no kuriem:

- 3 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību pašvaldībās un to izveidotajās iestādēs (par 3 mazāk nekā 2014.gadā);
- 8 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību ministrijās un to padotības iestādēs (par 1 vairāk nekā 2014.gadā);

- 7 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību publiskas personas kapitālsabiedrībās (par 5 vairāk nekā 2014.gadā);
- 2 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, izvērtējot amatpersonu rīcību tiesu varas institūcijās (tikpat, cik 2014.gadā);
- 9 kriminālprocesi ir uzsākti par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem privātajā sektorā (par 1 mazāk nekā 2014.gadā) (skat. 1.5.attēls).

1.5.attēls Kriminālprocesos iesaistīto institūciju skaits, t.i. kādu institūciju amatpersonu darbībās tika konstatēti noziedzīgi nodarījumi 2013.,2014. un 2015.gadā

Secinājums:

Birojā uzsākto kriminālprocesu skaits par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem 2015.gadā salīdzinot ar 2014.gadu ir palielinājies, kā arī ir palielinājies to kriminālprocesu skaits, kuros tika izvērtētas publiskas personas kapitālsabiedrību, ministriju un to padotības iestāžu amatpersonu rīcības.

2. Iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas novērtējums

Iekšējās kontroles sistēmas izveidošana ir institūcijas vadības uzdevums, bet tās efektīva ieviešana ir visu darbinieku atbildība. Katrai amatpersonai un darbiniekam iestādē būtu jāsekmē efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izveide un ieviešana, kas savukārt ļautu pilnvērtīgāk pildīt viņu amata pienākumus.

Iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošana pretkorupcijas jomā ir viens no efektīgākajiem veidiem, kā novērst korupciju un interešu konfliktu publiskas personas institūcijās.

Veicot iekšējās kontroles sistēmas novērtējumu korupcijas un interešu konflikta riska novēršanā publiskas personas institūcijās (tostarp kapitālsabiedrībās, saskaņā ar likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonas darbībā” 1.panta astotā punkta b, c un d apakšpunktiem²), ir nepieciešams apzināt un analizēt institūciju esošo praksi iekšējo pretkorupcijas pasākumu organizēšanā.

Birojs nosūtīja vēstules visām ministrijām, visām pašvaldībām, Valsts kancelejai, Latvijas Bankai, Nacionālajai elektrisko plašsaziņu līdzekļu padomei, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai, Tiesībsarga birojam, Centrālajai vēlēšanu komisijai, Valsts kontrolei, Pārresoru koordinācijas centram, Ģenerālprokuratūrai, Satversmes tiesai, Satversmes aizsardzības birojam, Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam ar lūgumu iesniegt Birojam informāciju par institūcijas iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu, izmantojot vēstules pielikumā pievienoto „Iekšējās kontroles sistēmas novērtējums” jautājumu tabulu.

Birojs ir saņēmis informāciju par 1662 publiskas personas institūcijām (skat.2.1.tabulu).

2.1.tabula. Publiskas personas institūciju saraksts, kuras ir sniegušas informāciju par iekšējo pretkorupcijas kontroles sistēmu

Institūcijas, kuras piedalījās aptaujā	Skaitis
Ministrijas	13
Ministriju padotības iestādes	126
Pašvaldības	98
Pašvaldības izveidotās iestādes (skolas, pagasta pārvaldes,	1129

² b) publiskas personas kapitālsabiedrība,

c) kapitālsabiedrība, kurā publiskas personas daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus vai kurā publiskai personai ir cita veida izšķirošā ietekme atbilstoši Koncernu likumam,

d) kapitālsabiedrība, kurā vienas publiskas personas vai vairāku publisku personu kapitālsabiedrību daļa pamatkapitālā atsevišķi vai kopumā pārsniedz 50 procentus vai kurā vienai publiskai personai vai vairākām publiskām personām ir cita veida izšķirošā ietekme atbilstoši Koncernu likumam.

sociālie dienesti, bāriņtiesas u.c.)	
Ostas (Rojas osta, Salacgrīvas osta)	2
Valsts kapitālsabiedrības (Valsts akciju sabiedrības, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību)	62
Pašvaldības kapitālsabiedrības	223
Valsts kanceleja un tās pārraudzībā esošā iestāde (Valsts administrācijas skola)	2
Centrālā vēlēšanu komisija	1
Finanšu un kapitāla tirgus komisija	1
Latvijas Banka	1
Pārresoru koordinācijas centrs	1
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija	1
Satversmes aizsardzības birojs	1
Nacionālā elektrisko plašsaziņu līdzekļu padome	1
Kopā:	1662

Institūcijas tika aicinātas atbildēt uz jautājumiem par iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmu institūcijā ar atbilžu variantiem “jā” vai “nē”, vienlaikus tika aicinātas sniegt pamatojumu vai skaidrojumu norādītai atbildei. Aptaujas mērķis bija apzināt institūciju esošo iekšējās kontroles sistēmu un konstatēt, kuru institūciju vadītāji mazāk vērs uzmanību pretkorupcijas pasākumiem institūcijā, kā arī identificēt, kādi pasākumi vai darbības institūcijā būtu jāievieš, lai novērstu korupcijas vai interešu konflikta riska iestāšanos.

Norādām, ka aptaujas datu apkopojums neietver pretkorupcijas pasākumu kvalitātes aspektu novērtējumu.

2.1. Pretkorupcijas pasākumu plāna izstrāde un aktualizēšana

Iepriekšējā perioda Biroja izstrādātā Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009.–2013.gadam (atbalstītas ar Ministru kabineta 2009.gada 24.septembra rīkojumu Nr.654) 4.nodaļas 7.apakšnodaļas 26.punkts noteica *visām valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām reizi gadā aktualizēt iestāžu un pašvaldību pretkorupcijas plānus.*

Vēršam uzmanību, ka arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnēs 2015.-2020.gadam 6.nodaļā iekļautais 3.2. uzdevums paredz *visām pašvaldībām un valsts institūcijām izstrādāt līdz 2015.gada 31.decembrim un/vai aktualizēt katru gadu iestāžu un pašvaldību pretkorupcijas plānus, ietverot arī pasākumus apzināto krāpšanas un korupcijas risku novēršanai ES fondos un citos ārvalstu finanšu palīdzības instrumentos, ja attiecināms.*

Aptaujas dati liecina, ka no aptaujātajām 1662 institūcijām tikai 608 institūcijās ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns (skat. 2.2.tabulu). Proti, neskatoties uz to, ka iepriekšējā perioda Biroja izstrādātās Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009.-2013.gadam 4.nodaļas 7.apakšnodaļas 26.punkta izpilde paredzēja to, ka jau šobrīd visām valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām ir jābūt izstrādātiem pretkorupcijas pasākumu plāniem, faktiski šādi plāni ir izstrādāti tikai aptuveni 36,6% institūciju.

2.2.tabula. **Publiskas personas institūciju saraksts, kurās ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns**

Institūcijas, kuras piedalījās aptaujā	Institūciju skaits	Institūciju skaits, kurās ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns	Institūciju skaits, kurās ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns, %
Ministrijas un Valsts kanceleja	14	11	78,6
Ministriju padotības iestādes un Valsts administrācijas skola	127	115	90,6
Pašvaldības	98	54	55,1
Pašvaldības izveidotās iestādes (skolas, pagasta pārvaldes, sociālie dienesti, bāriņtiesas u.c.)	1129	315	27,9
Ostas (Rojas osta, Salacgrīvas osta)	2	1	50,0
Valsts kapitālsabiedrības (Valsts akciju sabiedrības, Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību)	62	23	37,1
Pašvaldības kapitālsabiedrības	223	84	37,7
Centrālā vēlēšanu komisija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Latvijas Banka, Pārresoru koordinācijas centrs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Satversmes aizsardzības birojs, Nacionālā elektrisko plašsaziņu līdzekļu padome.	7	5	71,4
Kopā:	1662	608	36,6

Tāpat apkopojot informāciju, tika konstatēts, ka ir pašvaldības, kurās tiek izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns ne tikai pašvaldībai, bet arī tās izveidotajām iestādēm un/vai kapitālsabiedrībām, kurā pašvaldība ir tās kapitāla daļu turētāja. Vēršam uzmanību, ka, izstrādājot šādus plānus, ir jāapzinās katras iestādes darbības specifika, kā arī noteiktajiem pretkorupcijas pasākumiem ir jābūt konkrētiem un vēršiem uz katru iestādi atsevišķi.

Norādām, ka pretkorupcijas pasākumu plāna būtība nav formāla atskaitīšanās Birojam, bet gan labas pārvaldības nodrošināšanas instruments institūcijā. Gadījumos, kad institūcijā ieviestā Risku vadības sistēmā ir ietverti potenciālie korupcijas un interešu konflikta riski un veicamie pasākumi to novēršanai, institūcijā var nebūt izstrādāts atsevišķs pretkorupcijas pasākumu plāns.

Savukārt svarīgi ir ne tikai izstrādāt pretkorupcijas pasākumu plānu, bet arī aktualizēt to katru gadu, pārskatot gan identificētos korupcijas un interešu konflikta riskus, gan veicamos pasākumus. Taču, lai pārliecinātos, vai sākotnēji noteiktie pretkorupcijas pasākumi ir bijuši lietderīgi, ir jāizvērtē esošo pretkorupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumu efektivitāte (skat. 2.3.tabula).

2.3.tabula Pretkorupcijas pasākumu efektivitātes novērtējums institūcijās

Institūcijas	Ministrijas, Valsts kanceleja un to padotības iestādes	Pašvaldības un to izveidotās iestādes	Valsts kapitālsabiedrības	Pašvaldību kapitālsabiedrības
Institūciju skaits, kuras ir aizpildījušas aptaujas veidlapu	141	1227	62	223
Pretkorupcijas pasākumu plānu skaits	126	369	23	84
Institūcijas, kuras ir izvērtējušas pretkorupcijas un interešu konflikta novēršanas pasākumus un to efektivitāti	99	240	18	55

2.2.tabulā atspoguļotā informācija liecina, ka institūcijas, kuras ir izstrādājušas pretkorupcijas pasākumu plānus ne vienmēr veic pretkorupcijas plāna efektivitātes izvērtējumu, tādējādi arī neidentificējot pretkorupcijas pasākumus, kuri ir bijuši neefektīvi korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai un neierosinot jaunus. Kā arī ne vienmēr tiek aktualizēti pretkorupcijas pasākumu plāni, tādējādi secinām, ka pretkorupcijas plāna izstrāde bieži vien institūcijās ir formāls pasākums.

2.2. Pretkorupcijas pasākumu plāns (saturs)

Norādām, ka Biroja mājas lapā ir pieejami sekojoši informatīvie materiāli institūcijas pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādei (ar ieteikuma raksturu):

- a) Iekšējās kontroles standarti pretkorupcijas organizatorisko pasākumu kontekstā;
- b) Vadlīnijas iestādes pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādei.

Šobrīd, izstrādājot pretkorupcijas pasākumu plānu, institūcijām nav noteiktas obligātas prasības, piemēram, identificēt amatus, kuri ir pakļauti augstam korupcijas riskam vai identificēt korupcijas riskam visvairāk pakļauto funkciju un pienākumu sarakstu. Taču norādām, ka korupcijas riskam pakļauto amatu novērtējumam vajadzētu būt pretkorupcijas pasākuma plāna izstrādes pamatā, jo tas sniedz informāciju par to, kuru iestādes funkciju uzraudzībai nepieciešama īpaša vērība un nosakāms stingrs procedūru regulējums, lai preventīvi novērstu korupcijas un interešu konflikta riskus. Kā arī svarīgi ir apzināt un vērst īpašu uzmanību pazīmēm, kas var liecināt par amatpersonas/darbinieka noslieci uz prettiesisku rīcību vai korupcijas un interešu konflikta riska vislabvēlīgākajiem apstākļiem, kas spēj ne tikai, iespējams, novērst korupcijas gadījumus iestādē, bet arī to iestāšanās varbūtību.

Vēršam uzmanību, ka pretkorupcijas pasākumu plāna pamatā ir jābūt identificētiem korupcijas riskiem un atbilstoši tiem veicamiem pasākumiem to novēršanai. Pretkorupcijas pasākumu plāns ir iestādes korupcijas risku pārvaldības plāns. Tikai apzinoties, identificējot un analizējot korupcijas un interešu konflikta riskus institūcijā, tos var pārvaldīt un noteikt efektīvus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumus.

Diemžēl, apkopojot institūciju sniegto informāciju, tiek secināts, ka izstrādājot pretkorupcijas pasākumu plānu institūcijā ne vienmēr tiek identificēti iespējamie korupcijas un interešu konflikta riski un veicami pasākumi to novēršanai (skat. 2.4.tabula), kas savukārt rada bažas, ka pretkorupcijas plāni institūcijās ir tikai formāls pasākums.

2.4.tabula Pretkorupcijas pasākumu plāna uzbūve

Institūcijas Pretkorupcijas pasākumu plāni	Ministrijas, Valsts kanceleja un to padotības iestādes	Pašvaldības un to izveidotās iestādes	Valsts kapitālsabiedrības	Pašvaldību kapitālsabiedrības
Institūciju skaits, kuras ir aizpildījušas aptaujas veidlapu	141	1227	62	223
Pretkorupcijas pasākumu plānu skaits	<u>126</u>	<u>369</u>	<u>23</u>	<u>84</u>
Pretkorupcijas pasākumu plānā ir identificēti:				
- amati , kuri pakļauti augstam korupcijas riskam	98	227	22	68
- korupcijas riskam visvairāk pakļauto funkciju un pienākumu (amata) saraksts	100	224	16	59
- pazīmes , kas var liecināt par darbinieka/amatpersonas noslieci uz prettiesisku rīcību	72	150	11	43
- Korupcijas un interešu konflikta riskam vislabvēlīgākie apstākļi	81	179	14	53
- darbinieki/amatpersonas , kuras ir korupcijas un interešu konflikta riska grupā	86	199	16	49
- korupcijas un interešu konflikta riski un veicamie pasākumi to novēršanai	<u>116</u>	<u>304</u>	<u>17</u>	<u>70</u>

Biroja skatījumā vairākās iestādēs pretkorupcijas pasākumu plāni tiek izstrādāti nevis, lai novērstu iespējamus korupcijas riskus, bet izpildītu Korupcijas novēršanas un apkarošanas programmas 2009.–2013.gadam 4.nodaļas 7.apakšnodaļas 26.punktu.

Iespējams, ka iemesli šādai formālai pieejai pretkorupcijas pasākumu plāna izstrādei ir nepietiekama institūciju vadītāju izpratne par pretkorupcijas pasākumu nepieciešamību institūcijā un nepietiekamas zināšanas.

2.3. Ziņošana

Interesešu konflikta likuma 21.¹ pants paredz, ka *par amatpersonai zināmiem interešu konfliktiem, kuros iesaistītas citas attiecīgās institūcijas valsts amatpersonas, tā sniedz informāciju šīs institūcijas vadītājam vai Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam, bet valsts drošības iestādēs strādājošās valsts amatpersonas minēto informāciju sniedz Satversmes aizsardzības biroja direktoram.* Un šā likuma 20.panta septītā daļa nosaka, ka *publiskas personas institūcijas vadītājam, personai, kurai institūcijas vadītājs uzdevis pildīt interešu konflikta un korupcijas novēršanas pienākumus attiecīgajā institūcijā, vai koleģiālai institūcijai aizliegts izpaust informāciju, kas tai kļuvusi zināma, par to, kura attiecīgās publiskas personas institūcijas amatpersona vai darbinieks informējis par interešu konfliktiem, un bez objektīva iemesla radīt šādai personai tiešas vai netiešas nelabvēlīgas sekas.*

Proti, lai nodrošinātu Interesešu konflikta likuma iepriekš minēto pantu izpildi, institūciju iekšējos normatīvajos aktos ir jāparedz rīcības plāns amatpersonām un darbiniekiem gadījumos, kad tie vēlas ziņot par attiecīgās institūcijas amatpersonu vai darbinieku pārkāpumiem (citas amatpersonas iespējamo interešu konfliktu vai citiem koruptīviem pārkāpumiem), nodrošinot ziņotāja anonimitāti un ierobežojot potenciālās represīvās darbības pret ziņotāju. Būtiski, lai institūcijā būtu noteikta arī ziņošanas kārtība, ja amatpersonai vai darbiniekam ir informācija par tiešā priekšnieka vai iestādes vadītāja prettiesiskām darbībām.

Vēršam uzmanību, ka Pamatnostādņu 6.nodaļas „Uzdevumu un pasākumu plāns” 8.3.uzdevums paredz Birojam iestrādāt ārējā normatīvajā aktā obligātu pienākumu valsts amatpersonām ziņot Birojam visos gadījumos, kas pirmšķietami norāda uz koruptīvu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu.

Savukārt Biroja apkopotā informācija norāda, ka no 1662 aptaujātajām institūcijām, tikai 351 institūciju iekšējos normatīvajos aktos ir paredzēta kārtība kādā institūciju darbinieki var ziņot par iespējamiem attiecīgās institūcijas darbinieku pārkāpumiem (skat.2.5.tabulu).

2.5.tabula Par ziņošanas mehānismiem institūcijās

Institūcijas	Ministrijas, Valsts kanceleja un to padotības iestādes	Pašvaldības un to izveidotās iestādes	Valsts kapitālsabiedrības	Pašvaldību kapitālsabiedrības	Centrālā vēlēšanu komisija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Latvijas Banka, Pārresoru koordinācijas centrs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Satversmes aizsardzības birojs, Nacionālā elektrisko plašsaziņu līdzekļu padome.
Institūciju skaits, kuras ir aizpildījušas aptaujas veidlapu	141	1227	62	223	7
Institūciju iekšējos normatīvajos aktos ir paredzēts <u>rīcības plāns</u> amatpersonām un darbiniekiem gadījumos, kad tie vēlas ziņot par institūcijas vadības pārkāpumiem, nodrošinot ziņotāja anonimitāti.	<u>63</u>	<u>223</u>	<u>20</u>	<u>42</u>	<u>3</u>

Vairākas institūcijas aptaujas anketās norādīja, ka neskatoties uz to, ka iestādē nav noteikta iekšējā kārtība, kādā darbinieks var ziņot par iespējamiem citu darbinieku vai vadības pārkāpumiem, iestādes mājas lapā ir pieejams Biroja uzticības tālrunis un aicinājums par korupciju ziņot Birojam. Diemžēl ir arī tādas iestādes, kuras uzskata, ka, ja iestādes amatpersona vai darbinieks ir informēts, ka par viņam zināmiem iespējamiem interešu konflikta vai koruptīviem gadījumiem ir jāziņo Birojam, iestādē var nebūt izstrādāta iepriekš minētā ziņošanas kārtība.

2.4. Izglītošana

Viens no efektīvākajiem preventīvajiem pasākumiem korupcijas un interešu konflikta riska novēršanā ir sabiedrības, tajā skaitā publiskas personas institūciju informēšana, izglītošana un atgādināšana par pretkorupcijas un interešu konflikta jautājumiem.

Lai mazinātu korupcijas izplatību Latvijā, Birojs izglīto sabiedrību (tajā skaitā arī valsts amatpersonas) par pretkorupcijas, interešu konflikta un publiskās pārvaldes ētikas jautājumiem. Biroja izglītošanas darbam ir divi prioritārie virzieni: sabiedrības tolerances pret korupciju mazināšana un valsts amatpersonu izglītošana par pretkorupcijas jautājumiem. 2013.gadā Biroja amatpersonas organizēja un vadīja 91 izglītošanas pasākumu, 2014.gadā 115 izglītošanas pasākumus savukārt 2015.gadā jau - 110, skaidrojot Interešu konflikta likuma normu prasības, korupcijas cēloņus un sekas, sniedzot rekomendācijas institūcijām ētikas un iekšējo pretkorupcijas pasākumu īstenošanai, informējot par korupcijas izpausmes formām un par priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumiem, kā arī pilnveidojot valsts amatpersonu zināšanas par korupcijas riskiem un to novēršanu.

Biroja organizētajās izglītošanas apmācībās 2015.gadā piedalījās 3754 dalībnieki, kas ir par 616 dalībniekiem vairāk nekā 2013.gadā (skat. 2.5. tabulu).

2.6.tabula **Izglītošanas pasākumu un dalībnieku skaits**

	2013.gads	2014.gads	2015.gads
Izglītošanas pasākumu skaits	91	115	110
Dalībnieku skaits	3138	3806	3754

Birojs organizē apmācības ne tikai valsts amatpersonām un institūciju darbiniekiem, bet arī aktīvi piedalās skolēnu un studentu izglītošanā. Uzskatām, ka jau skolā ir jāiegūst sapratne, kas turpmāk spēs veidot sabiedrību ar izteiktām ētikas vērtībām un “pareizajiem uzskatiem” par to, kas ir pareizi un, kas nav.

Aptaujas dati liecina, ka neskatoties uz to, ka publiskas personas institūcijām ir iespēja aicināt Biroja pārstāvjus novadīt izglītošanas seminārus par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem vai piedalīties Biroja organizētajos izglītošanas semināros, ne visās institūcijās valsts amatpersonām, kuru amats pakļauts korupcijas un interešu konflikta riskam, tiek nodrošinātas apmācības par aktuālajiem jautājumiem interešu konflikta un korupcijas novēršanā (skat. 2.7.tabulu).

2.7.tabula Darbinieku apmācības par interešu konflikta un korupcijas novēršanas jautājumiem

Institūcijas	Ministrijas, Valsts kanceleja un to padotības iestādes	Pašvaldības un to izveidotās iestādes	Valsts kapitālsabiedrības	Pašvaldību kapitālsabiedrības	Centrālā vēlēšanu komisija, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Latvijas Banka, Pārresoru koordinācijas centrs, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Satversmes aizsardzības birojs, Nacionālā elektrisko plašsaziņu līdzekļu padome.
Institūciju skaits, kuras ir aizpildījušas aptaujas veidlapu	141	1227	62	223	7
Vai amatpersonai, kuras amats pakļauts korupcijas un interešu konflikta riskam, nodrošinātas apmācības stājoties un regulāras papildu apmācības par aktuālajiem jautājumiem interešu konflikta, korupcijas novēršanā?	<u>115</u>	<u>345</u>	<u>40</u>	<u>61</u>	<u>6</u>
Vai institūcijas darbinieku un amatpersonu zināšanas par korupcijas un interešu konflikta riskiem un to novēršanu tiek pārbaudītas un vai pēc pārbaudes tiek veiktas nepieciešamās darbības, lai novērstu konstatētos trūkumus?	<u>60</u>	<u>196</u>	<u>22</u>	<u>39</u>	<u>3</u>

Norādām, ka publiskas personas institūcijās parasti nav speciāla darbinieka, kuram būtu atbilstošas zināšanas un prasmes, lai veiktu apmācību pretkorupcijas jautājumos institūcijā strādājošiem. Šobrīd nav arī tiesiskā regulējuma, kas

publiskas personas institūcijai uzliktu par pienākumu apmācīt attiecīgās institūcijas darbiniekus.

Savukārt Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādņēs 2015.-2020.gadam Birojam paredzēts uzdevums līdz 2015.gada beigām *izveidot un ieviest tālākizglītotāju apmācības modeli, apmācot lielāko valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas, kuras savukārt nodrošinās apmācību savās institūcijās.* Tāpat Birojam ir jānodrošina *tālākizglītotājiem metodiskā palīdzība procesa nodrošināšanā savās institūcijās.*

Informējam, ka tālākizglītotāju apmācības modeļa izveide ir uzsākta jau 2013.gada nogalē un šā apmācības modeļa ietvaros no 2013.gada līdz 2015.gadam ir apmācītas 128 amatpersonas no 38 institūcijām, kas turpmāk varēs savās institūcijās nodrošināt valsts amatpersonu apmācības par korupcijas un interešu konflikta jautājumiem. Šāda modeļa ieviešana sekmē valsts amatpersonu zināšanu līmeņa paaugstināšanos.

3. Secinājumi un priekšlikumi

Analizējot informatīvā ziņojumā sniegto informāciju tiek **secināts**:

1. Kopš 2013.gada ir palielinājies Biroja pieņemto lēmumu skaits (par konstatētiem Interešu konflikta likuma pārkāpumiem) piemērot naudas sodu vai izteikt mutvārdu aizrādījumu valsts amatpersonām, kuras ieņem amatus pašvaldībās un tās izveidotajās iestādēs, kā arī publiskas personas kapitālsabiedrībās.
2. Laika posmā no 2013.gada līdz 2015.gadam ir pieaudzis Biroja pieņemto lēmumu skaits par konstatētiem Interešu konflikta likuma pārkāpumiem, piemērojot naudas sodu.
3. Birojā uzsākto kriminālprocesu skaits par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem 2015.gadā salīdzinot ar 2014.gadu ir palielinājies, kā arī ir palielinājies to kriminālprocesu skaits, kuros tika izvērtētas publiskas personas kapitālsabiedrību, ministriju un to padotības iestāžu amatpersonu rīcības.
4. No aptaujātajām 1662 publiskas personas institūcijām tikai 608 institūcijās ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns (36,6%).
5. Izstrādājot pretkorupcijas pasākumu plānu institūcijā ne vienmēr tiek identificēti iespējamie korupcijas un interešu konflikta riski un veicamie pasākumi to novēršanai, kas savukārt rada bažas, ka pretkorupcijas plāni institūcijās ir tikai formāls pasākums.
6. No aptaujātajām 1662 publiskas personas institūcijām tikai 351 institūciju iekšējos normatīvajos aktos ir paredzēta kārtība, kādā institūciju darbinieki var ziņot par iespējamiem attiecīgās institūcijas darbinieku pārkāpumiem.

7. Biroja organizētajos izglītošanas pasākumos 2015.gadā piedalījās 3754 dalībnieki, kas ir par 616 dalībniekiem vairāk nekā 2013.gadā.
8. Neskatoties uz to, ka publiskas personas institūcijām ir iespēja aicināt Biroja pārstāvjus novadīt izglītošanas seminārus par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem vai piedalīties Biroja organizētajos izglītošanas semināros, ne visās institūcijās valsts amatpersonām, kuru amats pakļauts korupcijas un interešu konflikta riskam, tiek nodrošinātas apmācības par aktuālajiem jautājumiem interešu konflikta un korupcijas novēršanā.

Savukārt ņemot vērā informatīvā ziņojumā apkopoto informāciju tiek sniegti sekojoši **priekšlikumi** Ministru kabineta noteikumu projekta par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijās izstrādei:

1. Publiskas personas institūcijās ir jābūt izstrādātiem pretkorupcijas pasākumu plāniem (ja, piemēram, pašvaldībā ir izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns, kurš attiecas ne tikai uz pašvaldību, bet arī uz pašvaldības izveidotajām iestādēm un kapitālsabiedrībām, kurās pašvaldība ir tās kapitāla daļu turētāja, tad minētajā plānā ir jābūt noteiktiem konkrētiem pasākumiem, kuri vērsti uz katru iestādi atsevišķi).
2. Izstrādājot pretkorupcijas pasākumu plānus ir jābūt noteiktām konkrētām pamatprasībām, piemēram:
 - identificēt iespējamus korupcijas un interešu konflikta riskus un noteikt veicamos pasākumus to novēršanai;
 - nodrošināt apmācības darbiniekiem par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem.
3. Publiskas personas institūciju iekšējos normatīvajos aktos ir jāparedz:
 - rīcības plāns darbiniekiem gadījumos, kad tie vēlas ziņot par iespējamiem institūcijas darbinieku pārkāpumiem, nodrošinot ziņotāja anonimitāti un ierobežojot potenciālās represīvās darbības pret ziņotāju;
 - kārtība, kādā publiskas personas institūcijās strādājošās valsts amatpersonas paziņo par savu atrašanos interešu konflikta situācijā (atbilstoši Interesu konflikta likuma 21.pantam), nosakot institūcijā atbildīgās valsts amatpersonas par interešu konflikta novēršanu, kā arī nosakot kārtību, kādā interešu konflikta situācijā esošās valsts amatpersonas funkcijas tiek deleģētas citai valsts amatpersonai izpildei;
 - amatu savienošanas atļaujas izsniegšanas kārtība, tajā skaitā paredzot periodisku šo atļauju pārskatīšanas kārtību, lai konstatētu, vai nav

mainījušies tiesiskie un faktiskie apstākļi, kuri pastāvēja atļaujas izsniegšanas brīdī, un vai joprojām valsts amatpersonas konkrētā amatu savienošana nerada interešu konfliktu, nav pretrunā ar valsts amatpersonai saistošām ētikas normām un nekaitē valsts amatpersonas tiešo pienākumu pildīšanai.

4. Publiskas personas institūcijas amatpersonām ir jānodrošina izglītošanas pasākumi par korupciju un interešu konflikta novēršanu.

Informatīvais ziņojums ir pieņemams zināšanai, neparedzot turpmāko rīcību, jo Korupcijas novēršanas un apkarošanas pamatnostādnēs 2015.-2020.gadam jau ir noteikti vairāki uzdevumi (pasākumi) iekšējās kontroles stiprināšanai publiskas personas institūcijās, un to izpilde atrisinās arī šajā informatīvajā ziņojumā identificētos problēmjaudājumus. Vienlaikus vēršam uzmanību, ka Biroja izveidotajai starpinstitūciju darba grupai noteiktā termiņā ir jāizstrādā Ministru kabineta noteikumu projekts par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijās, kuru izstrādājot tiks izvērtēta ne tikai šajā informatīvajā ziņojumā sniegtā informācija un priekšlikumi, bet arī citos normatīvos aktos konstatētie iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas trūkumi.

Ministru prezidente

L.Straujuma

Iesniedzējs: Ministru prezidente

L.Straujuma

Vīza: Korupcijas novēršanas un
apkarošanas biroja priekšnieks

J.Streļčenoks

13.01.2016.

5 084

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
Politikas plānošanas nodaļas galvenā speciāliste
Iluta Ceicāne, 67356144
iluta.ceicane@knab.gov.lv